

Plan för anhörigstöd

Sektor socialtjänst

Typ av dokument

Plan

Beslutat av

Kommunstyrelsen

Beslutsdatum

2023-05-29 § 191

Diarienummer

2021.1094

Dokumentägare

Sektor socialtjänst

Giltighetstid

Tills vidare

Framtagen av

Sektor socialtjänst Stab

Reviderad

Stenungsunds
kommun

Stenungsunds
kommun

Sektor socialtjänst

www.stenungsund.se

Innehållsförteckning

1. Planens syfte.....	4
2. Planens utgångspunkter.....	4
2.1 Lagrum.....	4
2.2 Ny nationell strategi för stöd till anhöriga.....	4
3. Definitioner.....	5
4. Anhörigstödet utformning i Stenungsunds kommun.....	6
4.1 Indirekt stöd.....	6
4.2 Direkt stöd.....	7
4.2.1 Anhörigamordnarens uppgifter.....	7
5. Ansvarsfördelning.....	8
Referenser.....	10

Plan för anhörigstöd

1. Planens syfte

Syftet med kommunens stöd till anhöriga är att minska den fysiska och psykiska belastningen för anhöriga som vårdar en närstående. Det stöd som ges anhöriga ska bidra till förutsättningar för en förbättrad livssituation, minskad belastning samt till att bevara eller öka livskvaliteten för anhöriga. Anhöriga ska göras delaktiga i utformningen av de insatser som ges både riktat till de anhöriga själva och de insatser och den vård och omsorg som ges deras närstående. Planen för anhörigstöd ska ha ett förebyggande perspektiv och främja tydlig samverkan mellan kommunen och andra aktörer exempelvis olika patient-/anhörigföreningar lokalt.

Uppföljning och revidering av planen sker vid behov och beslut om ny version fattas i sektorledning för sektor socialtjänst.

2. Planens utgångspunkter

Planen för anhörigstöd har som utgångspunkt att allt stöd som ges anhöriga i kommunen är frivilligt för de anhöriga att delta i. En förutsättning för anhörigas eventuella deltagande och medverkan i de insatser och den vård och omsorg som ges, är att den som tar emot insatser, vård och omsorg samtycker till anhörigs medverkan. Grundprincipen är att anhörigas insatser och delaktighet i närståendes vård och omsorg alltid ska bygga på frivillighet. Anhöriga ska ses som en resurs som kan bidra både i sektorns arbete med enskilda individer och till sektorns utvecklingsarbete. Anhörigstödet ska ha ett förebyggande syfte.

2.1. Lagrum

Av Socialtjänstlagens 5 kapitel 10 paragraf framgår att Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Lag (2009:549).

2.2. Ny nationell strategi för stöd till anhöriga

I april 2022 publicerade Regeringen Sveriges första nationella anhörigstrategi. Strategin beskriver både syfte för anhörigstöd och åtgärdsområden för stärkt anhörigperspektiv inom både hälso- och sjukvård och omsorg. Som ett led i strategin har Regeringen uppdragit åt Socialstyrelsen att ta fram stöd för att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg. Stödet ska utformas i en vägledning riktad till bland annat beslutsfattare och chefer inom hälso- och sjukvård och omsorg, biståndshandläggare samt övrig vård- och omsorgspersonal. Regeringen lämnade även ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram stöd till kommunerna för ett mer individanpassat och likvärdigt stöd till anhöriga. Detta stöd ska rikta sig till kommunernas handläggare och ska ge

vägledning om hur anhörigas behov kan synliggöras i biståndsbedömningen och vara till hjälp vid utformningen av individuella stödinsatser. Båda ovanstående regeringsuppdrag ska genomföras under hösten 2022 och lämnas till Regeringen 1 november 2023. Den nu framtagna planen för stöd till anhöriga för Stenungsund tar sin utgångspunkt i den nationella strategin, och kommer eventuellt att behöva kompletteras och justeras utifrån Socialstyrelsens kommande vägledningar på området.

Den nationella strategin formulerar och tydliggör anhörigas behov genom indelning i tre kategorier.

1. Att välfärdens insatser till den närstående fungerar
2. Att välfärdens insatser ges till den närstående med ett anhörigperspektiv. Det innebär att vården och omsorgen utförs med beaktande också av de anhörigas behov av till exempel delaktighet och information och att den anhöriges insatser uppmärksammas.
3. Att anhöriga därutöver kan ha behov av stöd för egen del. Sådant stöd kan till exempel bestå av information, utbildning, avlösning, ekonomiskt stöd och samtalsstöd.

De två första punkterna i regeringens strategi belyser behovet av *indirekt stöd* till anhöriga, dvs det stöd och den hjälp som erbjuds deras närstående, samt att anhöriga ges information och görs delaktiga i hur stödet till deras närstående utformas och genomförs. Den tredje punkten belyser det *direkta stödet* riktat till den som är anhörig. Denna plan avser att tydliggöra både det stöd som ges direkt till anhöriga, och det indirekta stödet, samt samordningen av stödet i kommunen.

3. Definitioner

Anhörig

Som anhörig i denna plan räknas personer som stödjer eller vårdar en person utifrån släktskap, vänskap, partnerskap eller motsvarande.

Närstående

Som närstående definieras kommuninvånare som tar emot omsorg, vård och/eller stöd, samt har anhöriga.

Anhörigstöd

För planen innebär anhörigstöd det stöd som ges (direkt eller indirekt) till personer som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller lever med funktionshinder.

Digitalt anhörigstöd

Digitalt anhörigstöd innebär stöd som ges på distans med hjälp av dator, smartphone eller surfplatta. Vanligtvis finns möjlighet att tillgodogöra sig stödet dygnet runt och är tillgängligt oavsett kommun- eller länsgränser.

4. Anhörigstödet utformning i Stenungsunds kommun

4.1 Indirekt stöd

Det indirekta stödet ges den anhöriga genom att den närstående får tillgång till individuellt anpassade insatser utifrån sina behov, samt att insatserna ska fungera avlastande för den anhöriga.

Dagverksamheten

Dagverksamheten riktar sig till personer med demens och omvårdnadsbehov. Insatsen ges efter biståndsbeslut och syftar till att bryta isolering, bidra till aktivitet och social gemenskap, samt att ge avlösning för anhöriga.

Korttidsvistelse

Korttidsvistelse är en biståndsbedömd insats för tidsbegränsad vistelse utanför hemmet med syfte att ge stöd i att bevara och stärka självständighet och möjliggöra återgång till hemmet efter till exempel sjukhusvistelse, samt att ge anhöriga avlösning genom växelvistelse mellan hemmet och korttidsboendet.

Hemgångsteam

Hemgångsteamet är en biståndsbedömd insats som syftar till att under en kortare period ge stöd och hjälp i det egna hemmet för personer som har behov av rehabilitering, utökade hemtjänstinsatser eller i de fall där omsorgsbehovet behöver utredas för att fastställa rätt hemtjänstinsatser. En del av syftet är att i samarbete med eventuella anhöriga skapa förutsättningar för trygghet och självständighet i det egna hemmet.

Avlösning i hemmet

Avlösning i hemmet ges fem timmar per vecka och är en biståndsbedömd avgiftsfri insats som syftar till att avlösa anhöriga som stödjer, hjälper eller vårdar en anhörig i hemmet. Syftet är att möjliggöra egna aktiviteter utanför bostaden.

Trygghetslarm

Trygghetslarm är en biståndsbedömd insats där larmet är kopplat till Larmcentralen och fungerar dygnet runt. Insatsen syftar till att skapa trygghet i hemmet både för omsorgstagaren och eventuella anhöriga.

Projekt SEE (Social, Existentiell, Emotionell ensamhet)

Projekt SEE syftar till att minska ofrivillig ensamhet hos äldre. Det krävs inget biståndsbeslut för att delta i verksamheten och kommunens anhörigsamordnare samarbetar med projektet genom att informera om projektet till anhöriga samt att efter förfrågan informera deltagare i projektet om kommunens anhörigstöd.

4.2. Direkt stöd

Anhörigsamordnarens uppdrag och roll

I syfte att förtydliga inriktningen för det uppdrag och den roll som anhörigkonsulenten har i och med kommunens nya plan för anhörigstöd, benämns den tidigare anhörigkonsulenten från och med detta som anhörigsamordnare. Anhörigsamordnarens uppdrag består dels i att ge direkt stöd till anhöriga, dels i att internt inom Sektor socialtjänst fungera som sakkunnig och samordnande i anhörigfrågor, samt att externt i kommunen ha rollen som spindel i nätet när det gäller anhörigfrågor. Anhörigsamordnaren ska bidra till att anhörigas roll, perspektiv och behov lyfts upp och belyses i samtliga verksamhetsområden i Sektor socialtjänst.

Organisatorisk tillhörighet

Organisatoriskt ska anhörigsamordnaren höra till Individ- och familjeomsorgens verksamhetsområde. I den samlade myndighetsutövningen inom Individ- och familjeomsorgen kommer man i kontakt med anhöriga till närstående som ansöker om stöd från sektorns samtliga verksamhetsområden, och i uppdraget finns en given arena för möten med anhöriga i behov av stöd.

4.2.1 Anhörigsamordnarens uppgifter

Råd och stöd till enskilda anhöriga

Anhörigsamordnaren ska tillhandahålla stödjande och rådgivande samtal, samt information både om kommunens insatser och annat stöd och hjälp som finns att tillgå i samhället.

Anhörigsamordnaren ska fungera som sluss för anhöriga så att de snabbare får rätt hjälp.

Anhörigsamordnarens uppgift här begränsas till samtal av rådgivande och stödjande karaktär och ska inte innefatta samtal med behandlande eller terapeutisk inriktning. Finns behov av längre och fördjupade samtalskontakter ska samordnaren lotsa den anhörige vidare till rätt instans.

Anhörigträffar/anhörigutbildning

Anhörigsamordnaren ska arrangera och hålla i återkommande anhörigträffar kring särskilt tema med informativt och utbildande syfte.

Lokalt nätverk anhöriga

Anhörigsamordnaren ska samordna sig med folkhälsosamordnare, föreningar och andra organisationer i kommunen och återkommande sammankalla till möte i lokalt nätverk för anhöriga. Syftet med mötena är att lyfta upp anhörigperspektivet och fånga upp anhörigas frågor på ett övergripande plan.

Verksamhetsutveckling

Anhörigsamordnaren ska bidra till verksamheternas utvecklingsarbete genom att vidarebefordra eventuella synpunkter på förbättringar i verksamheterna som anhöriga för fram till samordnaren. Anhörigsamordnaren ska enligt framtaget årshjul delta i verksamheternas ledningsgrupper i syfte att uppmärksamma anhörigas perspektiv i sektorn och informera om anhörigstödet. Anhörigsamordnaren ska omvärldsbevaka sitt område och utifrån behov delta i digitala nätverksträffar som anordnas av Nationellt Kompetenscentrum Anhörigstöd (Nka). Anhörigsamordnaren ska statistikredovisa antal anhörigkontakter samt antal anhörigträffar, antal deltagare per träff och övriga aktiviteter.

Digitalt anhörigstöd

Stenungsunds kommun har sedan 2018 kunnat erbjuda anhöriga digitalt anhörigstöd via den digitala plattformen *En bra plats*. Inloggad på *En bra plats* finns möjligheten att ta del av en stor kunskapsbank, delta i digitala träffar och diskussionsgrupper, och dela erfarenheter med andra anhöriga i liknande situation över hela landet. Anhörigsamordnaren ansvarar för att den information som finns om stöd och hjälp i Stenungsund på plattformen är uppdaterad och korrekt, samt att information om kommande anhörigträffar lokalt går ut i *En bra plats* nyhetsbrev. Samtliga socialsekreterare, enhetschefer och legitimerad personal har möjlighet att lämna ut inloggningsuppgifter till anhöriga.

5. Ansvarsfördelning

Medarbetare

Alla personalkategorier i samtliga verksamhetsområden i Sektor socialtjänst ska i kontakten med anhöriga ha ett kunnigt, respektfullt, förstående och gott bemötande som genererar ömsesidigt förtroende. Samtlig personal ska i kontakten med anhöriga som vårdar eller stödjer närstående göra dem delaktiga och uppmärksamma dem för sina insatser. Anhörigstödsplanen ska vara känd för samtliga medarbetare och de ska vid behov informera anhöriga om möjligheten till stöd för egen del.

Socialsekreterare

Socialsekreterare ska identifiera och tidigt uppmärksamma anhörigas behov av stöd. Socialsekreterare ska erbjuda möjligheten till anhöriga (om den närstående inte motsätter sig det) att vara delaktiga i både utredning och utformandet av insatser, samt vid uppföljning av redan beslutade insatser. Socialsekreterare ska vid behov informera anhöriga om möjligheten till stöd för egen del via anhörigsamordnaren, samt informera om möjligheten till digitalt anhörigstöd och *En bra plats*.

Legitimerad personal

Legitimerad personal ska säkerställa att anhöriga görs delaktiga i planering och uppföljning av vården utifrån den närståendes önskemål och samtycke. Legitimerad personal ska vid behov informera anhöriga om möjligheten till stöd för egen del via anhörigsamordnaren, samt informera om möjligheten till digitalt anhörigstöd och *En bra plats*.

Enhetschef

Enhetschefer ansvarar för att informera sina medarbetare om kommunens plan för stöd till anhöriga och om anhörigstödet. Enhetschefer ansvarar för att kontinuerligt förmedla vikten av anhörigperspektivet i sina enheter.

Verksamhetschef

Verksamhetschefer ansvarar för att enligt framtaget årshjul avsätta tid för dialog och information från anhörigsamordnaren vid sina respektive ledningsgrupper.

Referenser

Regeringen (2022). Nationell anhörigstrategi inom hälso- och sjukvård och omsorg.
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2022/04/nationell-anhorigstrategi---inom-halso--och-sjukvard-och-omsorg/>

Nationellt kompetenscentrum anhöriga (2022). Metoder och verktyg.
<https://anhoriga.se/metoder-och-verktyg/digitalt-anhorigstod/>

Socialstyrelsen (2021). Anhöriga som vårdar eller stödjer någon de står nära.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-6-7464.pdf>

Riksdagen (2001). Socialtjänstlag (2001:453). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

Socialstyrelsen (2016). Stöd till anhöriga. Vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap 10 § socialtjänstlagen. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2016-7-3.pdf>